

**Co-funded by
the European Union**

**AKTIVAČNÝ SCENÁR LEKCIE
vypracovaný v rámci projektu
„INOVÁCIE V ŠKOLSKEJ VÝCHOVE“**

TÉMA:

**Nahlás to! Kde a ako reagovať na dezinformácie?
(Cesty nahlasovania fake newsov a úloha používateľov siete)**

1. Ciele hodiny

Žiak:

- rozumie, že každý používateľ internetu má vplyv na šírenie informácií,
- pozná, čo je nahlasovanie falošného obsahu a prečo je dôležité,
- pozná inštitúcie a nástroje na nahlasovanie fake newsov v Poľsku, Česku, na Slovensku a v EÚ,
- dokáže rozpoznať situáciu, kedy je potrebné obsah nahlásiť (napr. fake news, nenávistný prejav, podvod),
- rozvíja digitálnu zodpovednosť a schopnosť reagovať na škodlivé informácie.

2. Cieľová skupina

Žiaci základných škôl

3. Metódy vyučovania

- Brainstorming
- Mini-prednáška s príkladmi
- Práca v skupinách
- Moderovaná diskusia
- Analýza reálnych platforiem a nástrojov (screenshoty)

**Co-funded by
the European Union**

4. Učebné pomôcky / zdroje

- Projektor / interaktívna tabuľa
- Výtlačky alebo slajdy so screenshotmi možností „Nahlásiť“ v sociálnych sieťach (Facebook, Instagram, YouTube, TikTok)
- Zoznam fact-checkingových portálov (PL, CZ, SK, EÚ)
- Flipchart + fixky
- Prístup na internet (voliteľné)

Portály a inštitúcie na využitie:

- Poľsko: <https://demagog.org.pl>, <https://konkret24.tvn24.pl>
- Česko: <https://manipulatori.cz>, <https://demagog.cz>
- Slovensko: <https://demagog.sk>, <https://infosecurity.sk>
- EÚ: <https://euvsdisinfo.eu>, <https://edmo.eu>

5. Priebeh hodiny (45 min)

1. Úvod – môžeme niečo urobiť s fake newsami? (5 min)

Forma: brainstorming + krátke doplnenie učiteľa

Priebeh:

Učiteľ napíše na tabuľu otázku: „Má bežný používateľ internetu vplyv na fake newsy?“
Žiaci spontánne uvádzajú nápady, čo možno urobiť, keď sa na sieti objaví falošná alebo podozrivá správa.

Otázky:

- Čo robíte, keď natrafíte na správu, ktorá sa zdá byť falošná alebo prehnaná?
- Stretli ste sa už s možnosťou „Nahlásiť“ na Facebooku, Instagrame, TikToku, YouTube – a využili ste ju?
- Viete, že existujú špeciálne stránky a organizácie, ktoré overujú informácie a reagujú na fake newsy?
- Čo sa môže stať, ak nikto nereaguje na falošnú správu?

Doplnenie učiteľa:

- Fake newsy sa šíria rýchlo, lebo ľudia ich zdieľajú bez overenia. Jeden nepravdivý post môže zasiahnuť tisíce ľudí za pár minút.
- Každý používateľ má vplyv na to, čo koluje v sieti. Reakciou môžeme pomôcť zastaviť škodlivý obsah.
- Čo možno urobiť?

1. Nezdieľať správu, ak si nie sme istí jej pravdivosťou.
2. Overiť v nezávislých zdrojoch alebo na fact-checkingových portáloch (napr. Demagog, EUvsDisinfo).

Projekt spolufinancovaný Európskou úniou

**Co-funded by
the European Union**

3. Nahlásiť post alebo účet na platforme – administrátori ho môžu skryť, označiť alebo odstrániť.
 - Organizácie fact-checkingu a inštitúcie EÚ majú nástroje na analýzu obsahu. Čím viac používateľov nahlási fake news, tým rýchlejšie môžu experti reagovať a publikovať opravy.
 - Reagovanie je dôležité, lebo fake newsy škodia, zavádzajú, vyvolávajú paniku alebo nenávisť – mlčanie ich len posilňuje.

2. Definície a príklady – ako funguje nahlasovanie fake news? (10 min)

Forma: mini-prednáška + ústny kvíz

Definície:

- Nahlasovanie obsahu – nástroj dostupný na väčšine platforiem (Facebook, Instagram, YouTube, TikTok), umožňuje používateľovi informovať administrátorov, že obsah je podozrivý, môže obsahovať fake news, podnecovať k násiliu, šíriť nenávisť alebo byť pokusom o podvod.

Po nahlásení obsah preverujú moderátori alebo fact-checkingové organizácie.

- Fact-checking – odborný proces overovania informácií expertmi žurnalistiky a analýzy dát. Kontrolujú fakty v oficiálnych správach, výskumoch, archívoch a publikujú opravy alebo hodnotenie pravdivosti.

• Organizácie:

o Demagog (PL, CZ, SK) – overuje výroky politikov, príspevky a správy.

o Manipulátori.cz – český portál analyzujúci fake newsy a konšpirácie.

o EDMO – European Digital Media Observatory.

o EUvsDisinfo – projekt EÚ, ktorý odhaľuje a publikuje ruskú propagandu.

- Moderácia obsahu – administrátori preveria nahlásený post a rozhodnú, či porušuje pravidlá. Obsah môže byť označený, odstránený, účet zablokovaný.

Príklady:

1. Fake news: „EÚ zakazuje pestovanie zeleniny v záhradkách – máme tajné dokumenty!“
 - Nahlásené, overené, uznané za falošné → post odstránený.
2. Falošný účet lekára propagujúci „zázračný liek na rakovinu“.
 - Nahlásené, účet zablokovaný.
3. Klebeta o voľbách v ČR: „Výsledky boli sfaľšované, máme video dôkazu!“
 - Overené Demagog.cz, vyvrátené, Twitter/X označil post ako „falošný“.

Mini-kvíz:

**Co-funded by
the European Union**

1. Môže každý používateľ nahlásiť fake news? (Áno)
2. Znamená nahlásenie automatické odstránenie? (Nie – najprv overenie).
3. Uveď príklad fact-checkingovej organizácie v EÚ.
4. Čo robia moderátori, keď je obsah potvrdený ako falošný?

3. Cvičenie – „Nahlás to!“ (15 min)

Forma: práca v skupinách (3–5 osôb)

Ciele:

- Rozvíjať schopnosť rozpoznávať falošné obsahy.
- Učiť sa praktické spôsoby reakcie.
- Uvedomiť si úlohu používateľov pri zastavovaní dezinformácií.

Inštrukcia:

Každá skupina dostane 4 príspevky (2 pravdivé, 2 falošné – realistické).

Ukážky:

Pravdivé:

1. FB – Ministerstvo školstva: „Školy dostanú nové knihy.“
2. Onet.pl: „Astronauti NASA sa vrátili z ISS.“

Falošné:

3. Správa: „Od zajtra školy zatvorené na 2 mesiace kvôli ‘tajomnej chorobe’.“
4. Instagram: „V mestskom parku našli tunel, sú tam ‘zvláštne svetlá’.“

Úlohy:

1. Ohodnoťte každý príspevok.
2. Rozhodnite – ignorovať alebo nahlásiť?
3. Kde nahlásiť? (aplikácia, Demagog, Manipulátori, EDMO).
4. Uveďte dôvod.

Tabuľka na vyplnenie:

Obsah správy	Podozrivá/falošná? (✓/X)	Čo urobiť? (ignorovať / nahlásiť)	Kde nahlásiť?	Prečo? (zavádza, straší, škodí)
-----------------	-----------------------------	--------------------------------------	------------------	------------------------------------

**Co-funded by
the European Union**

Obsah správy	Podozrivá/falošná? (✓/X)	Čo urobiť? (ignorovať / nahlásiť)	Kde nahlásiť?	Prečo? (zavádza, straší, škodí)
-------------------------	-------------------------------------	--	--------------------------	--

Karta podpory – Ako nahlásiť fake news:

1. Klikni na „...“ alebo „Nahlásiť príspevok“.
2. Vyber dôvod (falošné info, spam, podvod).
3. Môžeš poslať link na fact-checkingový portál.
4. Ak je obsah nebezpečný – nahlás správcovi alebo polícii.
5. Najdôležitejšie: nezdieľaj ďalej, ak si nie si istý.

4. Diskusia: Prečo nahlasovať fake newsy? (8 min)

Forma: moderovaná diskusia.

Otázky:

1. Má zmysel reagovať, keď je „internet plný klamstiev“?
2. Čo sa stane, ak sa falošné obsahy nenahlásia?
3. Pomáha nahlasovanie naozaj, alebo je to len symbol?
4. Je ľahké nájsť možnosť nahlásenia na rôznych platformách?
5. Má každý používateľ zodpovednosť, alebo len administrátori?

Projekt spolufinancovaný Európskou úniou

**Co-funded by
the European Union**

5. Zhrnutie a reflexia (7 min)

Forma: individuálna práca + zoznam triedy

Žiaci dokončia vety:

- „Pochopil/a som, že nahlasovanie fake newsov...“
- „Najviac ma prekvapilo, že...“
- „Nabudúce, keď uvidím falošnú správu, urobím...“

Tabuľka – 5 zásad reakcie na dezinformácie:

1. Overuj v rôznych zdrojoch.
2. Nezdieľaj, ak si nie si istý.
3. Nahlasuj falošný obsah administrátorom.
4. Používaj fact-checkingové portály PL, CZ, SK, EÚ.
5. Pamätaj – každý môže zastaviť fake news.

6. Slovník pojmov – Reagovanie na dezinformácie

Pojem	Definícia
Nahlasovanie obsahu	Oznámenie správcovi platformy o príspevku, ktorý môže porušovať pravidlá (klamstvo, hejt, podvod).
Fact-checking	Proces overovania pravdivosti informácií v nezávislých zdrojoch.
Moderácia obsahu	Činnosti administrátorov – skrytie, označenie alebo odstránenie škodlivých obsahov.
Dezinformácia	Úmyselné zavádzanie prostredníctvom falošných alebo zmanipulovaných správ.
Digitálna zodpovednosť	Postoj používateľa k opatrnému zdieľaniu a reagovaniu na škodlivé obsahy.

7. Metodická príručka pre učiteľa

1. **Ciele:** podpora učiteľa pri vedení hodiny, materiály, príklady, bezpečné vedenie diskusie.
2. **Príklady:** fiktívne fake newsy (napr. „EÚ zakazuje piť vodu z kohútika“).
3. **Materiály:** screenshoty, tabuľky, zoznam portálov (Demagog, Manipulátori, EDMO, EUvsDisinfo).
4. **Moderovanie:** otvorené otázky („Prečo si to uznal za fake news?“).
5. **Bezpečná atmosféra:** každý sa môže nechať oklamať, sústrediť sa na riešenia, nie chyby.

Projekt spolufinancovaný Európskou úniou

**Co-funded by
the European Union**

6. **Rozšírenie – projekt triedy:** „Mapa miest na nahlasovanie fake newsov“.

8. Vedecké a vzdelávacie zdroje (PL, CZ, SK, EÚ)

- EDMO – <https://edmo.eu>
- EUvsDisinfo – <https://euvsdisinfo.eu>
- Demagog Polska – <https://demagog.org.pl>
- Konkret24 – <https://konkret24.tvn24.pl>
- Manipulátoři.cz – <https://manipulatori.cz>
- Demagog.cz – <https://demagog.cz>
- Demagog.sk – <https://demagog.sk>
- Infosecurity.sk – <https://infosecurity.sk>

